

Till
Äldreförvaltningen
2019-03-15

Boendeplan för äldre i regionen Västra Söderort 2020 med utblick mot 2040

Svar till äldreförvaltningen dnr 3.2-556/2018

Sammanfattning

Stadsdelsförvaltningarna Skärholmen, Hägersten-Liljeholmen och Älvsjö har enligt uppdrag från äldreförvaltningen reviderat den gemensamma äldreboendeplanen för regionen Västra Söderort.

År 2018 var antalet äldre över 65 år i regionen 20 860. Under de närmaste åren stiger antalet yngre äldre, 65–79 år i stadig takt medan de över 85 år minskar något. Äldres hälsa är avgörande för behovet av omsorg. I Stockholms stad har medellivslängden på kvinnor och män ökat stadigt under de senaste åren och snabbast har ökningen varit för män. Samtidigt som medellivslängden ökar, minskar behovet av omsorg.

Västra Söderort erbjuder tre olika boendeformer för äldre, vård- och omsorgsboende, servicehus och seniorboende med och utan aktivitetscenter. Vård- och omsorgsboenden finns med olika inriktningar såsom för äldre med omfattande omvårdnadsbehov eller behov av särskilda insatser och korttidsboende. De närmaste åren syns ingen ökning i behovet av boende utan snarare ett minskat behov av vård- och omsorgsinsatser. Från år 2025 kan vi se en viss ökning i behov och fram till år 2040 sker ökningen i en snabbare takt enligt Swecos prognos.

Förvaltningarnas samlade bedömning är att utbudet av vård- och omsorgsboende kan tillgodose behovet under de närmaste åren. Det finns en betydande överkapacitet av servicehuslägenheter samt ett behov av modernisering och upprustning av flera boenden. Regionen anser att upprustnings- och omställningsbehovet prioriteras den närmaste tiden för att möta det framtida behovet av trygga och anpassade boendeformer för äldre.

Befolkning och behov

Antalet äldre personer över 65 år i Stockholms stad beräknas öka de kommande åren enligt stadens officiella befolkningsprognos. På uppdrag av Stockholms stad har Sweco utvecklat en modell för att prognostisera äldreomsorg. Modellen är baserad på de senaste årens utveckling av omsorgstagande och befolkningens demografiska utveckling samt på vad forskningen säger om äldres hälsoutveckling.

Befolkningsutveckling

Äldres hälsa är avgörande för behovet av omsorg och medellivslängden har ökat stadigt i Stockholms stad. De som föds nu har en förväntad medellivslängd på 84,3 år för kvinnor och 80,8 år för män. Snabbast har ökningen varit för män och i framtiden väntas kvinnors och mäns medellivslängd fortsätta öka samtidigt skillnaden mellan könen minskar.

Flyttströmmar

Flyttströmmar mellan regioner samt till flytt till kommun utanför Stockholm, oktober 2018 (månadsplatser)

Region inom vilket beställningen verkställdes samt verkställighet utanför Stockholms stad											
	VoB (inom valfrihets-systemet)	Västerort		Innerstaden		Östra söderort		Västra söderort		Utanför Stockholm	
Bistånds- beslutande region	Västerort	809	71%	174	15%	41	4%	36	3%	85	7%
	Innerstaden	74	4%	1 462	72%	218	11%	100	5%	173	9%
	Östra söderort	28	2%	142	12%	877	73%	89	7%	69	6%
	Västra söderort	21	3%	92	12%	116	15%	469	62%	53	7%

Ovanstående tabell visar att färre personer får sina beställningar verkställda inom Västra Söderort än övriga staden. Vilket kan både bero på att brukare önskat boende i annan region samt antal lediga platser vid tidpunkt för verkställighet.

Swecos framskrivna prognos av befolkning och behov för Västra Söderort

Sweco har de senast åren tagit fram årliga omsorgsprognoser för hela staden och för stadens 14 stadsdelsområden.

Befolkningsprognos och prognos för äldreomsorgstagare 2018-2040 för Västra Söderort presenteras nedan i valda delar.

Befolkningsutveckling prognos

Ålder/År	2018	2020	2030	2040
65- år	20860	21910	28860	36390
65-79 år	15500	16500	20650	25230
80-84 år	5360	5420	8200	11160
85-89 år	2900	2840	3870	5750
90 – år	1280	1220	1280	2220

2018 var antalet äldre över 65 år i regionen 20 860. De närmaste åren stiger antalet yngre äldre, 65–79 år i stadig takt medan de över 85 minskar något. Sett över en 20 års prognos kan man se en ökning med nästan 75 % från 20 860 till 36 390 personer.

Antal äldreomsorgstagare, vård- och omsorgsboende prognos

Ålder/År	2018	2020	2030	2040
Totalt	796	780	910	1160
80 - år	606	580	780	950
85 –år	469	450	520	760
90 – år	307	290	280	470

Antal äldreomsorgstagare, hemtjänst i serviceboende prognos

Ålder/År	2018	2020	2030	2040
Totalt	111	110	130	180
80 - år	83	80	100	150
85 –år	73	70	80	130
90 – år	56	60	60	110

Antal äldreomsorgstagare, hemtjänst prognos

Ålder/År	2018	2020	2030	2040
Totalt	2340	2330	2720	3310
80 - år	1524	1470	1850	2410
85 –år	1128	1040	1250	1780
90 – år	605	560	570	970

De närmaste åren syns ingen ökning i behovet av boende utan snarare ett minskat behov av vård- och omsorgsinsatser. Från 2025 kan vi se en viss ökning i behov. Till 2040 sker ökningen i en snabbare takt.

Vård- och omsorgsboende, permanent boende.

Sammanställning av platser per inriktning och stadsdel

Stadsdel	Somatisk inriktning	Demensinriktning
Hägersten-Liljeholmen	96	178
Skärholmen	75	137
Älvsjö	59	287
Regionen	220	602

Totalt i regionen finns 822 platser vård- och omsorgsboende, permanent boende exklusive profilboende och korttidsboende

Hägersten-Liljeholmen

Inom Hägersten-Liljeholmens stadsdel finns det totalt **290 platser** i heldygnsomsorg, där verksamhet drivs i egen regi, på entreprenad och av privat utförare enligt ramavtal. Av dessa är 16 tillfälligt stängda.

Skärholmen

Inom Skärholmens stadsdel finns det totalt **233 platser** i heldygnsomsorg, där verksamhet drivs i egen regi och av privata utförare enligt ramavtal.

Älvsjö

Inom Älvsjös stadsdel finns det totalt **346 platser** i heldygnsomsorg, där verksamhet drivs i egen regi, på entreprenad och av privata utförare enligt ramavtal, tio av dessa är tillfälligt stängda. Under 2019 kommer den entreprenaddrivna verksamheten gå tillbaka till kommunal drift.

Lediga lägenheter i vård- och omsorgsboende per 4 december 2018 i Västra Söderort

Totalt i regionen har sammanlagt 11 somatiska platser lediga och 6 demensplatser lediga, fördelat enligt nedan:

- Hägersten-Liljeholmen har 4 somatiska platser och 1 demensplats lediga.
- Skärholmen har 7 somatiska platser och 1 demens plats lediga.

- Älvsjö har 4 demensplatser lediga.

Ett antal platser, såväl inom vård- och omsorgsboende som inom korttidsboende har stängda tillfälligt för att matcha utbudet mot behoven. Så möjligheten att relativt snabbt utöka antalet platser när behov uppstår finns.

Viktiga händelser och förändringar under 2018 som påverkar årets boendeplanering

Förvaltningarnas samlade bedömning är att utbudet av vård- och omsorgsboende kan tillgodose behovet under de närmaste åren. Risken för överkapacitet av vård- och omsorgsboendeplatser bedöms öka något jämfört med föregående år.

Förändringar i platsantal som genomförts 2018

Hägersten-Liljeholmen

En avdelning med 16 platser på Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende hålls på grund av många lediga platser. Översyn av hur platserna ska hanteras pågår.

Skärholmen

Nio platser på Sättra vård- och omsorgsboende hålls stängda tills vidare. Inom det privatdrivna vård- och omsorgsboendet Byholmen öppnades en ny enhet med nio platser för äldre med funktionsnedsättning.

Älvsjö

På Solberga vård- och omsorgsboende hålls fem korttidsplatser och fem demensplatser tillfälligt stängda på grund av minskat behov/låg beläggning. Lokalerna används inte till annat ändamål.

Särskilt avdelade platser för vård i livets slut

Regionen har inga särskilt avdelade platser för ändamålet.

Förelägganden från Arbetsmiljöverket

Inga av regionens boenden har förelägganden från Arbetsmiljöverket.

Behov av ombyggnationer och/eller större investeringar

Att regionen har moderna, funktionella och fräscha boenden och lokaler är viktigt både ur boende- och arbetsmiljöperspektiv. Att stadsdelsförvaltningarna kan ha ett engagerat samarbete och god

samverkan med Micasa och övriga fastighetsägare är en förutsättning för detta. Åtgärder behöver finansieras och planeras in löpande. Vi har idag inom regionen flera boenden som behöver moderniseras och upprustas.

Hägersten-Liljeholmen

Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende är i behov av modernisering och upprustning.

Fruängsgårdens och Trekantens servicehus är i behov av upprustning.

Micasa har genomfört en inventering av Fruängsgårdens servicehus avseende fastighetens skick och standard, vilket visat på ett omfattande behov av större underhållsarbete som exempelvis stambyte. Micasa kommer att upprätta en åtgärdsplan som kommer att påverka den fortsatta boendepaneringen av anpassade och tillgängliga bostäder och boendeformer för äldre.

Skärholmen

Inga pågående renoveringsbehov i dagsläget.

Älvsjö

På Kristallgården genomfördes 2008 en ombyggnad/upprustning på tre av de nu befintliga fyra avdelningarna. Den fjärde avdelningen är fortfarande inte åtgärdad vilket behövs. Ett helhetsgrepp över hela boendet behövs för att uppnå en uppdaterad gemensam standard.

Älvsjö servicehus är slitet och i behov av modernisering och upprustning framförallt i gemensamhetslokaler och allmänutrymmen. Senaste upprustningen genomfördes 2001.

Solberga vård- och omsorgsboende är i behov av modernisering och upprustning. Lokalerna är gamla, slitna och otidsenliga med långa korridorer. Senaste renoveringarna skedde 2001-2003. De enskilda lägenheterna saknar Trinetter eller andra kokmöjligheter.

Vård- och omsorgsboende - intressentboende med inriktning mot exempelvis språk, kultur, etnicitet

Antal platser per stadsdel och inriktning på eventuellt intressentboenden som finns.

I Hägersten-Liljeholmen finns vård- och omsorgsboendet La Casa med spanska som språkinriktning.

Privat regi, enligt ramavtal

La Casa (Kavat Vård AB) spansktalande:

33 lägenheter varav 8 somatisk- och 25 demensinriktning.

I nuläget bedöms stadens samlade bestånd täcka regionens behov.

Vård- och omsorgsboende – profilboende utifrån gemensamma sjukdomsdiagnoser och/eller funktionsnedsättningar

Antalet platser och inriktning på respektive profilboende.

11 platser, Huntingtons sjukdom Sätra vård- och omsorgsboende

7 platser, frontallobsdemens Sätra vård- och omsorgsboende

10 platser, kognitiv svikt Sätra vård- och omsorgsboende

18 platser, socialpsykiatri (+ 55år) Sätra vård- och omsorgsboende

10 platser, socialpsykiatri (+ 55år) Triangeln, Trekantens servicehus

Förändrade behov av profilboende, behovsbilden per region.

Det finns behov av profil-/vård- och omsorgsboende för äldre med missbruksproblematik, äldre hemlösa och äldre personer med psykisk ohälsa. Behov finns även av vård- och omsorgsboende för yngre personer med demenssjukdomar.

I nuläget bedöms stadens samlade bestånd inte täcka regionens behov.

Korttidsboende

Tillgången på korttidsplatser bedöms idag motsvara behovet.

5 korttidsplatser på Solberga vård- och omsorgsboende hålls tillfälligt stängda.

Totalt finns 10 korttidsplatser i regionen, fem med demensinriktning och fem platser med somatisk inriktning. De minskade siffrorna mot föregående år beror inte på att platserna minskat utan att siffrorna inte har stämt tidigare år.

Hägersten-Liljeholmen

Hägersten-Liljeholmen har inget korttidsboende.

Skärholmen

Skärholmen har inget korttidsboende.

Älvsjö

Kristallgårdens vård- och omsorgsboende har fem platser somatisk inriktning. Solberga vård- och omsorgsboende har fem platser demensinriktning.

Regionen ser inget ökat behov av korttidsplatser och skulle behov uppstå kan de stängda platserna öppnas omgående. Under vissa perioder under året kan det vara svårt att hitta korttidsplatser.

Servicehus

Totalt har regionen 254 servicelägenheter fördelat enligt följande:

Fruängsgårdens servicehus	104 lägenheter
Trekantens servicehus	89 lägenheter
Älvsjö servicehus	61 lägenheter

Varav 63 lägenheter i regionen är lediga och möjliga att hyra ut fördelat enligt följande:

Fruängsgårdens servicehus	45 lägenheter
Trekantens servicehus	12 lägenheter
Älvsjö servicehus	6 lägenheter

Inget av servicehusen är under ombyggnation.

Hägersten-Liljeholmen genomför en översyn av boendeformerna i egen regi, där det noterats ett moderniseringsbehov och ett omställningsbehov av äldreboendet. Inom en 3-årsperiod finns planer på att omstrukturera och ställa om en tredjedel av antalet servicelägenheter i Fruängsgården till seniorbostäder. På längre sikt pågår en utredning om att ställa om ytterligare fler servicelägenheter till vård- och omsorgsboende så att kapaciteten av antalet vård- och omsorgsplatser utökas.

Syftet är att anpassa boendeformerna utifrån äldreomsorgens behov och efterfrågan samt att utnyttja förvaltningens lokaler och resurser effektivt. Det finns även behov av ökad kvalitet i boendet för äldre med psykiska funktionsnedsättningar. Läget med minskat behov under några år framöver och ett överskott av servicehuslägenheter och platser i vård- och omsorgsboende ger utrymme att planera och genomföra dessa förändringar för att möta det framtida behovet av tillgängliga bostäder för äldre.

Skärholmen har inget servicehus och Älvsjö har inte planer på att omstrukturera servicehuset.

Inga lediga lägenheter används som evakueringslägenheter för närvarande och ingen korttidsvård bedrivs på servicehusen.

Samtliga servicehus har behov av modernisering och upprustning.

Regionen har en betydande överkapacitet av servicehuslägenheter.

SHIS och HVB-hem

SHIS (Stiftelsen Hotellhem i Stockholm)

Regionen köpte 11 platser i december 2018.

Hägersten-Liljeholmen köpte 7 platser .

Skärholmen köpte 1 plats.

Älvsjö köpte 3 platser.

HVB-hem (Hem för vård eller boende)

Regionen köpte 9 platser inom staden och 7 platser i annan kommun i december 2018.

Hägersten-Liljeholmen 3 platser inom staden och 6 platser i annan kommun.

Skärholmen 1 plats inom staden och 5 platser i annan kommun.

Älvsjö 1 plats i annan kommun.

Stödboende

Hägersten-Liljeholmen köpte 1 plats i socialförvaltningens regi.

Seniorboende

I Västra Söderort finns för närvarande 838 lägenheter för personer 65 år och äldre på seniorboende fördelat på åtta boenden.

Hägersten-Liljeholmen

Axelsbergs seniorboende 126 lägenheter med ett aktivitetscenter.

Aktivitetscentret ansvarar stadsdelsnämnden för.

Kastanjens seniorboende med 82 lägenheter utan aktivitetscenter i Midsommarkransen.

Skärholmen

Skärholmens seniorboende, 152 lägenheter och Måsholmens seniorbostäder för döva med 35 lägenheter som ligger i samma byggnad och har två aktivitetscenter. Ett av aktivitetscentren är för döva och dövblinda som bor på seniorboendet. Aktivitetscenter

ansvarar stadsdelsnämnden för. I Sättra finns Malsättra seniorboende med 63 lägenheter. Enligt Micasas inventering finns Bredängs seniorboende med 44 lägenheter.

Älvsjö

Älvsjö har enligt Micasas inventering av seniorboende totalt 336 lägenheter. Antal allmännyttiga hyresrätter är 31 stycken och antal privata hyresrätter är 305 stycken.

Många äldre bor idag i fastigheter som är utan hiss eller på annat sätt otillgängliga. För de som inte uppfyller kriterierna för servicehus eller vård- och omsorgsboende blir seniorboendet ett bra alternativ. Tillgängliga och anpassade bostäder ökar det äldres möjligheter till ett självständigt och aktivt liv.

Behovsprognosen för antalet seniorboende anses öka.

Regionen Västra Söderorts särskilda boenden uppdelat per stadsdel

Hägersten-Liljeholmen

- Axelsbergs vård- och omsorgsboende 54 platser, varav 27 platser med somatisk inriktning och 27 platser med demensinriktning. Tre av platserna används för avlastning/växelvård. En lägenhet kan erbjudas för parboende.
- Axcgården vård- och omsorgsboende 49 platser, varav 32 platser med somatisk inriktning och 17 platser med demensinriktning.
- Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende 128 platser, varav 16 platser är tillfälligt stängda. 40 (32) med somatisk inriktning och 88 (80) med demensinriktning.
- Åsengårdens vård- och omsorgsboende 29 platser.
Demensinriktning
- La Casa spansktalande 33 platser, varav 8 platser med somatisk inriktning och 25 platser med demensinriktning.
- Fruängsgårdens servicehus, 104 lägenheter.
- Trekantens servicehus, 89 lägenheter.

Skärholmen

- Sättra vård- och omsorgsboende, 67 platser med demensinriktning
- Ekehöjden vård- och omsorgsboende, 47 platser med demensinriktning.

- Byholmen vård- och omsorgsboende, 16 platser med demensinriktning.
- Edsättra vård- och omsorgsboende 34 platser, varav 27 med somatisk inriktning och 7 med demensinriktning.
- Björksättra vård- och omsorgsboende, 48 platser med somatisk inriktning.

Älvsjö

- Solberga vård- och omsorgsboende 99 platser, varav 5 är korttidsplatser. 5 korttidsplatser och 5 permanenta platser tillfälligt stängda på grund av minskat behov/låg beläggning.
Demensinriktning
- Kristallgården vård- och omsorgsboende 45 platser, varav 5 korttidsplatser.
Somatisk inriktning
- Liseberg vård- och omsorgsboende 72 platser, varav 10 platser med somatisk inriktning och 62 platser med demensinriktning.
- Långbrobergs vård- och omsorgsboende 50 platser, varav 9 platser med somatisk inriktning och 41 platser med demensinriktning.
- Långbrogården vård- och omsorgsboende 50 platser.
Demensinriktning
- Älvsjö servicehus, 61 lägenheter.